

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 706.

CHICAGO, ILL., 24. marca (March 24th), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VOJNA NA INDUSTRIALNIH BOJIŠČIH.

Kapitalizem je v ofenzivi proti delavstvu in svojo vojno vodi po načrtu, ki ga je izdelal še takrat, ko so mnogi delavci sanjali, da se predvojni časi več ne povrnejo. Brezposelnosti ne bo več, so pripovedovali. Plače ne bodo več take, kot so bile pred vojno, so se tolažili. Brezposelnost pa je prišla in plače se tudi znižujejo, tako da so delavci v nekaterih obratih, v kolikor se tiče plač, še na slabšem, kot so bili pred letom 1914.

Da delavstvo vsega tega ne bo opazilo v preveliki meri, je treba obračati njegovo pozornost na druge stvari, in ta posel izvršujejo strategji kapitalističnega reda jako dobro.

Časopisje je polno vesti o škandalih v ameriški "visoki" družbi. V največjih potankostih so poročali o razpravi proti Clari Smith Hamon, ki je bila obdolžena umora milijonarja in vodilnega politika republikanske stranke v Oklahomi, Mr. Hamona. Clara je bila oproščena, porotniki so jokali, kakor je že v Ameriki navada, in sedaj bo postala evangelistinja. Preje pa bo še skušala sodnijskim potom dobiti del zapuščine svoje žrtve. Na dnevnem redu je sedaj drug škandal v družini newyorškega milijonarja Stillmana, ki že nekaj dnevov zavzema polovico prve in skoro vso drugo ali tretjo stran v amerškem "uglednem" časopisju. Listi se kosajo med seboj, kateri bo prvi prinesel pikantnejše vesti o škandalih in škandalčkih, ki se dnevno dogajajo v rezideneah ameriške denarne aristokracije. Izgleda, da čitatelje zanimajo take reči, ker bi jih drugače časopisje sicer ne priobčalo.

Da, delavstvo se rado opaja s senzacionalnimi poročili o umorih, o pikantnih dogodljajih v družinah denarne gospode, ki pa sevda ne pridejo vsi na dan. Časopisje mora znati tudi molčati, kadar zahtevajo tako gospodarji.

Za delavstvo je zanimivejše poročilo delavskega departmenta, v katerem navaja, da je število brezposelnih delavcev meseca februarja za mnogo tisoč naraslo. V mnogih krajih delavce še vedno odslavljajo, pri tem pa se marljivo zmanjšujejo plače. Mesarski kralji so sklenili znižati plače svojim delavcem, katerih število presega nad 100.000. Železniške družbe so napovedale boj delavstvu, ki gre v prvi vrsti za tem, da se znižajo plače. Tako se ponavlja ta povest v vseh industrijskih obratih.

Ko se je med vojno delalo s polno paro, je delavstvo pozabilo, da smo imeli kedaj brezposelnost, in se je udalo iluziji, da bodo v bodočo vedno "dobri" časi. Ko se je končno pričelo opazovati znake prihajajoče industrijalne krize, je postavilo delavstvo republikance na krmilo, kar za Amerikanca pomeni mnogo dela in s tem dobre čase. Republikanci so zasedli vladna mesta v Washingtonu, o dobrih časih pa ni sledu. Boj trustjanov proti delavstvu se je poostiril in brezposelnost narašča.

Brezposelnost je bolezen, ki je prirojena kapitalističnemu sistemu. Iztrebljena ne bo toliko časa, dokler bo vladal kapitalistični sistem. So časi, ko se brezposelnost ne opaža v toliki meri, toda so le kratkotrajni. V normalnih razmerah je vedno veliko delavcev brez dela, v industrijalnih krizah pa se število delavske rezervne armade silno pomnoži.

Med vojno, ko je kapitalizem uganjal svoje destruktivne orgije in uničeval bogatstvo hitreje, kot se ga je moglo producirati, smo imeli prvič v sedanji generaciji kratko perijodo, ki ni poznala brezposelnosti. Delavcev je celo primanjkovalo, zato so sprejeli naredbo, potom katere je bilo za zdravega, delazmožnega človeka pohajkovanje kaznjivo. "Delaj ali pa v vojno", je bilo geslo te naredbe. Ampak takrat so bile abnormalne razmere. Kapitalisti so to vedeli že takrat, delavstvo pa to ni vedelo. Sedaj je organizirana denarna oligarhija pričela z dobro premišljeno kampanjo, ki gre za tem, da se povrnemo zopet v "normalno" stanje. Pred tovarne je treba stotine, tisoče delavcev, ki bodo iskali dela. Drugim, ki so vposljeni, je treba vepiti strah, da izgube delo, ako se ne bodo priganjali pri delu. Produkcijo posameznika je treba vpostaviti na "normalo", kajti to je del programa kapitalistične rekonstrukcije. Delavec pa bo napenjal svoje moči, da poveča produkcijo, kadar ga bodo priganjači opozarjali, da stoji pred vhodi drugi, ki so pripravljeni vzeti prostoro teh, ki delajo.

Eden glavnih vzrokov brezposelnosti v kapitalistični družbi je nadprodukcija. Delavcem ne plačajo toliko, da bi lahko sami pokupili nazaj produkte svojega dela za svojo porabo. Skladišča v Ameriki so danes prenapolnjena z najrazličnejšim blagom, v stanovanja delavskih družin pa se naseljuje pomanjkanje, druge pa si morejo privoščiti le najpotrebnejše stvari za življenje. Izdelki, naloženi v skladiščih,

čakajo odjemalcev in ker jih sedaj ni v dovoljni meri, so morali delavci na cesto. Kadar se trg izboljša, to je, da se bo nakopičeno blago zopet lahko prodalo z velikimi dobički, se dobri časi zopet povrnejo. Kolesje industrije se požene v polni tir, temu pa zopet sledi nadprodukcija in brezposelnost je neizogibna posledica.

Proti brezposelnosti priporočajo različni ljudje vsakojaka zdravila. Razni prijatelji delavstva priporočajo državam in občinam, naj se prične z gradnjo cest, kanalov in drugimi podobnimi deli. Na banketih pri bogato obloženih mizah govorančijo visoki gospodje in blage dame o raznih načrtih, potom katerih naj bi se odpravila brezposelnost. Vse te govorance, načrte, priporočila in obljube nimajo smisla. Nobeni apeli unijskih voditeljev ne odpravijo brezposelnosti, kadar je kapitalizem ene države v industrijalni depresiji. Nobene gradnje cest, ali kopanje kanalov ne odpravi delavske rezervne armade v kapitalistični družbi.

Zadnja leta kapitalizem bolj in bolj kaže svojo nezmožnost. V svoji zaslepljenosti drvi sam sebe v pogubo. Človeštvo napravlja nesrečno, ustvarja kriminalce, ker daje pogoje za zločine, pri tem pa dela zdravila, za katere ve, da ne pomagajo.

Srečo človeštvu se ne more zgraditi na temelju blazne sebičnosti in izkoriščanja. Prosperiteta v kapitalistični družbi je farsa brez primere. Blagostanja ne more biti, dokler bo človek izkoriščal človeka v svoje sebične, privatne namene, dokler bo hotel človek razkošno živeti v brezdelju na račun drugih ljudi, ki za malo odškodnino v obliki mezde trošijo svoje zdravje in črpajo svoje življenske energije.

Kadar delavstvo spozna to resnico, ter se organizira za zrušenje kapitalističnega sistema in ga nadomesti s socialističnim, tedaj šele nastane blagostanje za človeštvo.

Vsi protesti Gompersov in drugih delavskih voditeljev starega kova ne bodo spremenili razmer v prid delavstvu. Dokler se ne pridružijo boju za socializem, bodo lahko nadaljevali s protesti, bodo lahko apelirali in apelirali, toda kapitalizem z vsemi svojimi družabnimi boleznimi bo ostal tak, kakršen je po svojem ustroju. Vzroke, ki povzročajo družabne bolezni, je treba iztrebiti. Ta vzrok je kapitalistični družabni red. Odpravimo ga, mesto njega pa dajmo družbi socializem, kooperiranje človeka s človekom za splošno blagostanje vsega človeštva. Kdor je resnični prijatelj ljudstva, naj dela za socializem.

Ali ste že skušali pridobiti vašega prijatelja, da se naroči na Prolearea? Ako se noče naročiti za celo leto, naj plača za naročnino \$1, pa bo prejemal list 16 tednov. Če bo list čital, se mu bo dopadel in bo pozneje sam ponovil naročnino. Ob enem pa bo dobil socializem novega bojevnika.

Agitirajte pri društvih, da se naroče na primer-no število iztisov letošnje prvomajske izdaje Prolearea.

Kdo bo opravljal umazana dela?

V Starem kraju smo včasih slišali: Če bomo vsi gospodje, kdo pa bo krave pasel?

Ameriški farmar in živinorejec sicer ni gospod, kljub temu pa ne pase svojih krav. Zjutraj jih požene na pašnik, zvečer jih pa prižene domov; navadno pa same pridejo, ko je čas za molžnjo. Ameriški kmet bi torej ne razumel gornjega vprašanja, kajti v Ameriki nihče ne pase krav. Ravno tako 'bo to vprašanje odveč, kadar bosta mlekarstvo in reja klavne živine industriji v rokah javne uprave, ne pa privatna reč posameznikov ali družb.

Toda krave pasti še ni tako grdo delo. V Ameriki imamo "modrijane", ki mislijo, da spravijo socialiste v veliko zadrego, ako jih vprašajo: Kdo pa bo opravljal umazana dela v socialistični družbi, v kateri ne sme biti gospodarjev ne hlapcev?

Neki hudomušnež je na to vprašanje odgovoril: Političarji, advokatje in bankirji!

Odgovor ni preslab. Gospodje, ki navadno hodijo okrog orokavičenih in ki so veliki sovražniki socializma zato, ker se boje, da bi potem morali delati to, kar danes nočejo, v polni meri zaslužijo, da vsaj enkrat v svojem življenju izvrše kakšno koristno delo — ki je navadno "umazano". Bivši ruski veliki knezi, grofje in baroni fijakarijo, šofirajo in ki dajo gnoj v hlevih v Carigradu, pa se morda boljše počutijo ko prej, ko so v Rusiji greli naslanjače in zofe v svojih palačah. "Umazano" delo je namreč tudi zdravo — ne toliko za pluća kolikor za mišice in želodec.

"Umazano" delo, ki ga imajo nasprotniki socializma v mislih, je vsekakor čiščenje čevljev, ročno pranje, kurjenje peči, pometanje cest, odstranjevanje smeti in odpadkov, kopanje jarkov itd.

Odgovor na vprašanje, kdo bo opravljal ta in druga neprijetna dela, je zelo lahak. Kakor hitro bo človeška družba organizirana tako, da delo ne bo več dobiček, temveč samo za potrebo, tedaj bo prva in glavna dolžnost družbe, da naredi vsako delo bolj in bolj prijetno in kratkočasno ter lahko. Že danes imamo stroje, ki so prevzeli marsikako grdo delo iz rok človeka in ga opravljajo boljše in hitreje. Ali tudi stroj se mora v kapitalistični družbi ukloniti zakonu dobička. Naj bo stroj, ki se danes iznajde, še tako potreben in poraben, proč z njim, če ni dobičkonosen! Dobitek je prva in zadnja stvar v kapitalizmu; kjer ni dobička, tam je še k večjemu "charity", ki pa ne sme biti potratna.

Vidimo stroje, ki nakladajo premog, rudo in drugi tovor na parnike. Delavcev, ki so prej to delali z lopatami, drogi in samotekniki, ni več; njih "umazano" delo je prevzel stroj, in sicer zato, ker se dobro izplača rudarskim in parobrodarskim družbam. Vidimo tudi stroje za kopanje globokih jarkov in delanje nasipov. Tudi to delo je bilo precej umazano in silno naporno za mišice, ampak danes le pritisneš ročaj in ogromna železna lopata se zarije v zemljo in vzdigne enkrat toliko prsti, blata ali kamenja kolikor ne bi moglo vreči z navadno

lopato niti petdeset delavcev. Tudi ta stroj je dobra investicija za kapitaliste.

V "Literary Digestu" čitamo, da je iznajden drugi stroj, ki odvzame človeku nekaj umazanega dela iz rok. To je stroj za čiščenje čevljev, ki kaže, da bo dobičkonosen; nekaj iznajdb te vrste je bilo namreč zavrnjenih, ker se niso "izplačale". Ta stroj se bo postavil v javne lokale in na ulične vogale in drugega ne bo treba, kakor vreči nikel in nastavitvi čevlji na nogi. Nikel sproži mehanizem in čevlji bodo nabiksani v poldrugi minuti. Čiščenje čevljev bo torej v bodočnosti zelo snažen posel, ki nikogar ne umaže. Zdaj pa, dokler še imamo kapitalizem, bo ta posel nosil investorjem lepe dividende.

Gospodje mehkih, orokavičenih ročic naj bodo brezskrbni zaradi umazanega dela v socialistični družbi. Če prav jim ne bi nič škodilo, da si malo utrdijo testene dlani in zveneče mišice s sukanjem krampa in lopate, krtače in metle, bo bodoča družba toliko usmiljenja, da prepusti vse umazano in težko delo strojem. Prava doba strojev, doba mehanike in tehnike kakor tudi kulture in civilizacije bo šele v socialistični družbi.

Vsaakega delavca, ki danes še dela težko po krivdi barbarskega kapitalističnega reda, je torej dolžnost, da izvrši svoj delež pripravljenega dela za prihod socialistične družbe.

Jugoslavija ni najzadnja v zatiranju tiska. Cenzura pridno beli časopise, ki se drznejo preveč glasno kritizirati to, kar jim ne ugaja. Cenzorjem pa ne ugaja kritika, zato nimajo čitatelji v že tako majhnih listih včasih skoro ničesar čitati.

Zahajanje v Jugoslavijo je prepovedano okoli 70. časopisem. Nekaterim raditega, ker širijo habsburško propagando. To še ni taka nesreča; že tako zbegano ljudstvo ne potrebuje še habsburškega strupa. Ali popolnoma nesmiselno je, da se prepoveduje liste, ki so v kritikah pošteni in se jim ne more očitati, da rujejo proti državi kot taki. Kot poroča ljubljansko "Jutro", je vlada prepovedala razširjati po Jugoslaviji dnevnik "Prosveta", glasilu SNPJ. Če je list razkrival gnjilobo v državi, se s tako prepovedjo ne odpravi gnjilobe. Gospodje v Belgradu, oziroma v Ljubljani bi morali iz izkušenj vedeti, da prepovedi niso nobeno zdravilo. Če hoče država pridobiti ugled, se mora poslužiti povsem drugih metod, kakor pa prepovedovati časopise, ki kažejo vladi, kaj je gnilega v državi Danski.

Razmer, kakršne so v Jugoslaviji, se ne more odpraviti čez noč. Država je skrupucana iz različnih, med seboj ne ravno prijateljskih elementov, z različnimi tradicijami in religijami, ki drug drugemu ne zaupajo. Taka država bi potrebovala v prvi vrsti sposobno vlado, ne pa "balkanizirano" vlado. S smotrenim, rekonstrukcijskim delom v prid jugoslovanskega ljudstva bi pridobila tudi v inozemstvu ugled, katerega danes nima, kar pa ni krivda prepovedanih časopisov.

Nekateri ljudje se ne morejo čutiti srečne, če ne vidijo, da so drugi nesrečni.

Spomladanska vojna z Rusijo.

Sovjetska Rusija je zadnji teden izvojevala tri zmage.

Strla je revolto — spočeto od caristov, francoskih agentov in belih lažidemokratov — V Kronštatu, sklenila je trgovsko pogodbo z Veliko Britanijo in podpisala mir s Poljsko.

Vzlic tem zmagam pa ni upanja, da bi ruski delavci in kmetje uživali mir, ki ga toliko potrebujejo za gradnjo svojega novega ekonomskega sistema. Kapitalizem ne more pozabiti, da se prvič v njegovi zgodovini vrši pred njegovimi očmi poskus, razviti socialistično družbo, in zato drži v roki, skriti pod plaščem, prpravljen nož, da zabode ta poskus.

Moderne, kapitalistične vlade so v vnanjih zadevah večinoma biroji bankirskih in investicijskih tvrdk. Mednarodni bankirski krogi imajo navadno dobre informacije glede prilik za investiranje kapitala, posojil in glede gibanja militaristov, ki pripravljajo tla za nove vojne. V New Yorku je med drugimi bančnimi tvrdkami tudi E. P. Schmidt & Co., ki se bavi s poroštvu za investiran kapital. Ta tvrdka je 11. marca izdala okrožnico za svoje odjemalce, v kateri se med drugim čita tudi tole:

"Vsa znamenja kažejo, da izbruhne boj na življenje in smrt med Rusijo in sovjetizmom in kapitalizmom v Evropi še to pomlad Informirani smo, da so Poljska, Rumunija in Ogrska — morda tudi Bolgarija — pripravljene za kampanjo proti Rusiji, katere načrt je izdelal maršal Pétain in odobrila maršal Foch. Francoski list "Humanite" piše, da bosta Anglija in Francija podpirali armade centralne Evrope s častniki, denarjem, strelivom in živili. Dalje se nam poroča, da je na stotine bivših ruskih plemičev, ki so se dobro pripravili na to kampanjo, odpotovalo na Poljsko, kjer bodo čakali signala."

To pomeni, da bodo poljane, močvirja in gozdovi ob ruski meji zopet polni mrličev in umirajočih in da bo stotisoče delavcev pohabljenih za vse njihovo življenje. Zakaj? Program je jasen. Svetovni kapitalizem se navali na režim, ki so ga ustanovile ljudske mase v Rusiji. Kakšno čuvstvo navdušenja mora prevzeti konskribiranega poljskega, rumunskega, ogrskega in bolgarskega vojaka, ako izve, da bo imel čast umreti za bivše ruske plemiče, ki so "odpotovali na Poljsko."

Ampak ta vojna razkriva še nekaj. V omenjeni okrožnici newyorških bankirjev je tudi sledeče:

"Moderne vojne se ne morejo vršiti brez bombaža. Iz tega materiala se namreč proizvaja strelni bombaž, iz katerega se dela smodnik za topove. Ako pride omenjena nova vojna to pomlad, tedaj bombaž morda poskoči v ceni na 43 centov funt kakor je bil ob času zadnje vojne. Ulaganje kapitala v bombaž nudi torej najboljšo priložnost na velikanski dobiček; nikdar v našem življenju se mogoče ne pojavi tako dobra prilika. Kdor torej želi okoristiti se v našem bombažnem sindikatu, naj hitro pošlje naročbo. Zdaj je še čas, dokler ne začne bombažni trg kipeti. Enote so po \$100. Lahko podpiše eno ali več enot. Naša tvrdka računa deset odstotkov provizije od dobička."

Bombaž! Nehote se moramo spomniti časov, ko so sužnjedržeči na jugu Združenih držav delali načrte za aneksijo Kube in nekaterih španskih republik v Srednji Ameriki v svrhu, da se polaste ondotnih bogatih bombažnih nasadov. Kakor jata gladnih jastrebov čakajo špekulantje na visoke dividende,

ki jih mislijo grabiti s klanjem delavcev in kmetov na mejah Rusije. Tukaj je igra z bombažem, tam je vojna za povratek ruskih velikih knezov in starega carističnega režima v Rusiji.

Pisec omenjene okrožnice je nehote naslikal o-studni portret kapitalizma in imperializma. Obenem je svarilo delavcem tostran in onostran oceana, kaj jih čaka v sedanji perijodi superimperializma. Delavci morajo spoznati, da vojn in masakrov ne bo konec, dokler ne bo konec kapitalizma samega. Naloga delavskega razreda je, da čimprej spozna to resnico — čimprej spozna, tembolje zanj.

Mednarodna socialistična konferenca na Dunaju.

Kakor je bilo svoječasno že poročano, je meseca februarja zborovala na Dunaju konferenca socialističnih strank, ki je imela namen uglediti pot za združenje proletariata v eni Internacionali.

Iz poročil je posneti, da je odprl konferenco sodrug Longuet iz Francije, nakar je pozdravil navzoče sodrug Friedrich Adler. Sodruga Adler je med drugim dejal: "Ne vdajmo se iluziji, kakor da bi se dala Internacionala vspostaviti zopet na en mah. Današnja konferenca ne reprezentira Internationale v smislu ideala, ki nam je pred očmi. Dandanašnji sploh ni nobene Internationale. Prav tako kakor na konferenci v Ženevi in Moskvi je tukaj v resnici zastopana samo tretjina svetovnega proletariata. Naloga konferenca bo ustvariti orodje, ki naj omogoči Internacionalo. Ne bomo ustvarjali Internationale, ker čas za to še ni zrel, temveč ustvariti hočemo delavno skupnost strank, ki bo imela smoter, da deluje za idejo, da bi Internacionala obsegala ves svetovni proletariat.

V imenu francoske delegacije je odgovorili na to Longuet, ki je dejal: "Mi bomo sedaj ustvarili kristalizacijsko osredje, v katero stavijo socialisti največje nade".

Srbsko socialistično stranko je zastopal sodrug Topalović, slovensko pa sodrug Kristan.

Zanimivo poročilo o imperializmu — zlasti o ekspanziji angleškega imperializma — je podal konferenci sodrug Otto Bauer. Na podlagi njegovega poročila se je razširilo angleško ozemlje od leta 1881 do 1908 za 4 milijone kvadratnih milj. To pomenja za Anglijo seveda pomnoževanje svoje mornarice in vojaštva.

Sodruga Adler je podal poročilo, v katerem priporoča organizacijo razrednega boja, v čigar smislu naj se oživi bodoča Internacionala. V tem smislu so se skoraj vsi govorniki zavzeli za mednarodno delovno skupnost socialističnih strank.

Zastopnik revolucionarnih socialistov Rusije Šrajder je trdil, da je popolnoma napačno misliti, da predstavlja terorizem neizogiben sestavni del moči in je želel, da se da socialističnim državam oblika sovjetov.

Crispian (neodvisna socialistična stranka Nemčije) je izrazil prepričanje, da se pri prehodu gospodarstva kapitalizma k socializmu ne bo možno izogniti diktaturi, pri čemer pa razume pod diktaturo izvrševanje moči po vladi, ki obstoja iz najboljših socialistov, in ki postopa po naročilu proletariata ali odločujočih slojev proletariata. Ta diktatura ne pomenja strahovlade, temveč smotreno delo.

Dr. Topalović (Beograd) je polemiziral proti mnenju delegata Šrajderja, ki želi uveljaviti sovjete. On želi, da se v nameravano resolucijo sprejme namesto izraza "delovno ljudstvo" izraz "proletariat" in da se tam obrazloži, da morejo biti dani pogoji za udeleževanje socializma le tam, kjer ni le govora o katerikoli večini, temveč o večini proletariata kot organiziranega, socialistično discipliniranega razreda. Opozarjal je neugodno stanje socialnih demokratov v malih državah kakor v Jugoslaviji in je označil za potrebno, da se osnuje cela vrsta novih delovnih skupin, ki bodo enotno postopale. Ta misel se bliža socialistični federaciji. More se ustanoviti balkanska federacija, ki bi segala do Dunaja. Govornik je želel, da se tudi ta predlog zabeleži v resoluciji. On ni za to, da se vzame pravica vsem meščanskim slojem in nastopa proti temu, da se je držati brezpogojno določenih oblik, ker bi posebno v malih državah ne vplivalo za harmonično prizadevanje.

Shinwall (Glasgow) je omenil, da je naloga kongresa, da se zedinijo vsi življi razruvanega mednarodnega delavskega pokreta. Neodvisna angleška delavska stranka ne želi soditi Rusije in meni, da si morejo Rusi svojo državo sami vzpostaviti, dokler ne puste, da jim pridejo do živega pustolovne imperialistične vlade.

Govornik je zahteval pravico somoodločevanja za delavstvo vsega sveta.

Kunfy (Madžarska) je priznal, da je bila uvedba sovjetske diktature na Madžarskem velika napaka, ker ne zadošča le volja za revolucijo, ako niso za to dani pogoji. — Nastopil je proti uvajanju komunistično boljševičkih metod na proletariat zapadne Evrope.

Faure (Pariz) je govoril o razkolu in needinosti francoskih socialistov in o posledicah stavke. Nastopil je odločno za enotnost proletariata. Problemi mirovnih pogodb v Versaillesu in St. Germainu se ne dajo rešiti z resolucijami, temveč s skupnim nastopanjem.

Abramovič, zastopnik socialistično demokratske stranke Rusije (menjševik), je oporekal, da bi bil sovjetski sistem edino sredstvo, s katerim more proletariat doseči moč.

Sploh pa prvi nosilec sovjetske ideje niso bili boljševiki, temveč menjševiki in boljševiki so bili oni, ki so se leta 1905 borili proti sovjetski misli.

Grimm (Švica) je dejal: Pri ustanovitvi nove internacionale moramo zahtevati, da mednarodna razredna solidarnost delovnega ljudstva daleko prekaša narodno solidarnost.

Dne 25. februarja je konferenca nadaljevala debato o referatu "Metode in organizacija razrednega boja", o katerem je referiral Friedrich Adler.

Tisamann (Frankfurt) je priporočal ustanovitev proletarske svetovne zveze na mestu kapitalistične zveze narodov.

Po daljši debati je sprejela konferenca štatut za združenje socialističnih strank in nastopno resolucijo: "Mednarodna socialistična konferenca na Dunaju pozivlje vse delavce k združenju v socialističnem gibanju posameznih držav. Odločno hoče na podlagi storjenih sklepov z vsem poudarkom delovati za udejstvovanje tega združenja in pozivlje socialiste vseh držav, naj podpirajo njena prizadevanja s tem, da se trudijo krepkovočno vzpostaviti revolucionarno proletarsko edinstveno fronto proti kapitalizmu tako v svoji deželi kakor tudi v obsegu mednarodne proletarske razredne organizacije."

EKSEKUTIVA SOCIALISTIČNE STRANKE PROTI MEHIŠKI INTERVENCIJI.

Eksekutiva socialistične stranke, ki je imela pred kratkim v New Yorku svojo sejo, je sprejela posebno resolucijo z ozirom na pretečo nevarnost mehiške intervencije po ameriških kapitalističnih interesih.

V tej resoluciji pravi eksekutiva Socialistične stranke, da so Wilsonova in že tudi prejšnje administracije delale na to, da se vetirajo vsi v mehiškem kongresu sprejeti zakoni, ki so šli v prilog Mehiki in s tem proti ameriškemu imperializmu, in da se pot za konečno intervencijo gladi že več let.

Vstolični govor sedanjega predsednika Hardinga je pokazal, da se bliža čas te intervencije bolj kakor kedaj poprej.

Vsled tega apelira strankina eksekutiva na vse organizirane delavce Zedinjenih držav, naj obdržijo mir in se sporazumijo glede tega tudi z mehiškim delavstvom, kajti slučajna vojna med tema dvema državama ne bi pomenila nič drugo, kakor profit za pešček ameriških kraljev olja.

Nevarnost je prav resna, vsled tega naj ameriško delavstvo protestira proti vsaki nameri vmešavanja Zedinjenih držav v mehiške zadeve.

Neki delegat je na zboru J. R. Z. dejal, da delajo za program JRZ. najboljše tisti, ki vzgajajo nove sodruge in jih poučujejo o važnosti socialistične organizacije. Napravi iz jugoslovanskega delavca inteligentnega, organiziranega socialista, pa boš s tem opravil tudi košček dela za program JRZ. Mnogi naši izseljeniki se bodo povrnili in ti bodo tam lahko mnogo storili za Jugoslavijo in jo približali socialistični Jugoslaviji, ki bo edina prava rešitev jugoslovanskega vprašanja, edina osvoboditev jugoslovanskega ljudstva izpod vsake tiranije. Narod bo osvobodil v pravem smislu besede šele socializem. Kdor je torej za svobodno Jugoslavijo, za svobodno Nemčijo, za svobodno Italijo in svobodno Ameriko, naj postane bojevnik za socializem.

Ivan Molek:

Tujci.

Ti se čudiš mrzli roki
rodnega očeta!
In brat tvoj rodni
noče biti brat!
Mati da pretaka solze,
kakor da si mrtev,
in otroci tvoji lastni
gledajo te kakor tujea?

O ne čudi se, presrečni
"izgubljeni" sin in brat!
Tisočerim so ubili mater, očo,
sestro, ženo in otroke,
tisočerim. . . V tistem hipu
tisočero mater, sester, bratov,
sre ljubečih so jim dali. . .

Iz zdravnikovega dnevnika.

I.

V hiši bogatih ljudi.

Poklicali so me zaradi deklice, ki je težko delala o praznikih in potem je obolela. Gospa zahteva, da naj pošljem deklico v bolnišnico.

—Ne moremo je držati, mi pravi, ker ni prostora v hiši. Deklina soba mora biti prazna za novo deklico, ki pride danes.

Naštela je vseh dvanajst sob in razlagala, kako so potrebne za tri glave njene družine, tako da ni mogoče odstopiti niti enega kotička ubogi bolni deklici. Toda deklica v sosedni sobi je slišala najin pogovor.

— Ne skrbite zame, gospod doktor, mi reče. Moj prijateljica ima samo štiri sobe in šest otrok; revna je, toda rada me vzame k sebi.

Ko odhajam, mi gospa potoži svojo veliko nesrečo. Imela je soboslikarje v hiši in, oh, kako težko jih vidi! Prihajajo, odhajajo in "vohajo naokrog".

Kakšna nesreča, da morajo bogatini in polbogatinini včasih imeti delavce v svojih stanovanjih!

II.

Mladenič.

Na fronti se je nasrkal plina in dobil je udarec na glavo.

— Že davno je vse zaceljeno, me zagotavlja, toda zdaj po treh letih ga je napadlo nekaj kakor padavica. On misli, da to ne izvira iz njegovih ran. Ne ve, da bo moral trpeti posledice vojne še dolgo let, morda vse svoje življenje — kakor bo vse človeštvo čutilo bolečine vojne še dolgo dolgo dobo.

III.

Drugi bivši vojak.

Bil je seveda v strelskih jarkih, toda fizično ni bil ranjen.

— Niti praske ni bilo na meni, se ponaša. Ubožec! Njegov um je abnormalen. Ranjen je duševno. Včasih ga popade misel, da je kriv ogabnega zločina in tedaj kriči sam nad seboj: Morilec! — Čudne vizije ga napadejo ponoči in spati ne more. Kadar sliši pokanje avtomobila na cesti, se strese in zbeži instinktivno v zavetje, misleč, da topovi mečejo granate nanj. Vse kleti so mu zakopi.

— Morilec sem! Ubijati moram ljudi — ali jaz ne maram ubijati, nočem nočem! . . .

IV.

Mož štiridesetih.

— Brez dela sem že pet mesecev. Šel sem k šefu oddelka za pometanje ulic in ga prosil, naj mi da karkoli. Dali so me zdravniško preiskati in našli, da imam krčne žile na nogah, zato me nečejo vzeti. To je strašno! Boli me res, boli — ampak jaz moram delati, bolečina gor ali dol. Kaj naj storim? In kaj bo z mojimi otroci?

Da, kaj naj stori, mož?

V.

Po narodnosti je Italijan.

Pravi, da bo "enkrat kmalu" petinštirideset. Deset let že dela v skladišču. Težko delo. Pred enim letom mu je padel težak zaboj na hrbet in od tistega časa je zmirom bolan kljub dvojni zapestnici z devetimi vozli, katero je "blagoslovila" neka starka in katero vedno nosi na desni roki.

Povedal sem mu, da potrebuje počitka.

—To je nemogoče! Ako izostanem samo en dan od dela, ga izgubim; in jaz nisem še nikdar izostal en sam dan, pač pa sem delal čez čas in prihranil gospodarju dva delaveca. . .

Prevel J. M. iz Rational Living.

S kontra-revolucijo v Rusiji ne bo za enkrat nič, zato je časopisje zopet pričelo poročati o možnostih za trgovska pogajanja med Rusijo in drugimi državami. Načrt trgovske pogodbe med Rusijo in Anglijo sta vlade teh držav že sprejeli; treba je le, da jo ratificirajo angleški parlament in kongres sovjetskih zastopnikov v Moskvi. Mir med Poljsko in Rusijo je tudi sklenjen in če se ne zgodi kaj nepričakovane, se vpostavijo trgovske, poštne in brzojavne zveze tudi med oPljsko in Rusijo.

Rusija pa kljub vsem pogodbam ne bo imela miru, ker se bo tu nadaljeval boj v različnih formah med socializmom, katerega skuša Rusija vpeljati, in med kapitalizmom, ki ga ji hočejo urediti kapitalistične vlade. Za Rusijo je danes najvažnejše, da se preprečijo oboroženi vpadi armad kapitalističnih držav v njeno ozemlje in da se odpravijo vsaj glavne ovire, ki zapirajo Rusijo pred ostalim svetom. Dolžnost zavednega proletarijata vsepovsod je, da pomaga Rusiji v njenem prizadevanju, da sama odloča o svoji usodi, ne pa francoski in ameriški bankirji ter angleški imperialisti.

Ali ste zapazili, da Vam je, ali da Vam bo v kratkem potekla naročnina?

Duhovi Golgate

John S. Clarke.

(Konec.)

"Peter je hitel iz Holandije domov, da sam vodi eksekucije upornikov. Sedeč na tronu je zrl na agonijo umirajočih dva tisoč streleev, in ker se mu je zdelo mučenje na natezalnici prepočasno, je ukazal svojim plemičem, da usmrte obsojence z mečem. V eni roki je Peter držal vinski kelih, v drugi pa simitar (turški zakrivljen meč), in ko je pogoltnil dvajset požirkov vina, je stopil s trona in v eni uri odsekal dvajset glav. Ponosen na svoje delo, je povabil svojega poslanika, da naj on poskusi, če ga more prekositi. Nato je bilo osemdeset Janisarjev obešenih za lase in razkačeni car jim je presekal vratove vpricho velike množice ljudstva, tako da so trupla popadala na tla, glave so pa obvisle za lase na stebrih".

To je druga epizoda, ki se je odigrala na Rdečem trgu v Moskvi, epizoda iz življenja Petra Velikega. Ta človek najbrže ne bi bil "velik", da ni storil tega. Buržoazni zgodovinar piše, da so ga prijatelji kritizirali zaradi "ostroti" napram upornikom, toda Peter se je odrezal: "Moja vest je čista, Bog bo moj sodnik". Da je bil Peter Veliki zelo veren in pobožen človek, nam zgodovinar pripoveduje tudi tole: "V cerkvi sv. Izaka v Petrogradu je bil ikon (sveta podoba) Tihvinske Madone. Neka starka je hotela z zobmi iztrgati biser iz kipa pod pretvezo poljuba. Ko je Peter to izvedel, je dal starko sežgati na grmadi iz svete jeze, ker je oskrunila ikon". Pobožen car! Zato pa je Ivan Ivanovič tako rad vzklikal: Bog živi carja! — kakor Donald MacDonald še danes vzklika na Angleškem: God save the King!

Iz temnih senc prošlosti se plazita skozi vso zgodovino dve figuri z zakrivljenimi kremplji in puščata zaseboj krvavo sled, katere še ni konec. Monarh in duhoven! Prvi je simbol despotične ali oligarhične sile, drugi je pa tip nizkotne ignorance in bojaznega praznoverstva zabite mase, kar vzdržuje moč prvega. Visoko nad ulico v Moskvi, kjer je še videti medle, dolgolase i degenerirane lajnarje svetih laži, ki se plazijo po kotih kakor strahovi iz umrle dobe, je razpel velik škrlatnordeč napis, ki proglašja smelo resnico: "Vera je opij za ljudstvo".

Dasiravno se še mnogi prekrizajo, kadar gredo mimo cerkve, se rusko ljudstvo rapidno otresa praznoverstva in sprejema znanstvene resnice, ki človeka povzdigujejo. Rusi so pričeli zavračati vse tisto, ki terorizira in kazi um, in kakor je zadnji carski tiran, čigar zločini niso bili nič manjši od Ivanovih, dasi niso bili tako gledališki, izginil za vselej iz Rusije, tako gotovo izgine kmalu tudi zadnji pop iz svoje "svete Rusje".

Ako je bil Peter Veliki veren in udan eksemplar carja, je bil Ivan Veliki še več ko to. Ivan je sedel okrog sto cerkva Bogu v čast in slavo. Ena —

katero smo že omenili — stoji zraven "Mesta lo-banj" v vznožju Rdečega trga v Moskvi. Bolj bi-zarne in neskladne stavbe menda ni v vsej Rusiji kakor je ta cerkev; vprašanje je tudi, če kaj tako čudnega in grdega sploh eksistira na svetu. Na Iva-nov ukaz so jo zidali petdeset let (1534—84) kot spomin na padee Kazana, ki je v ruski zgodovini ta-ko važen dogodek kakor osvojitve Granade v špan-ski in zmaga pri Waterlooju v angleški zgodovini. Ivan je vsekako opazoval s svojega sedeža pod bal-dahinom na zidu Kremla, kako so rastle žebeljasti stolpi in čebulaste kupole te cerkve. Svetnik Vasilij Skromni, kateremu je bila posvečena, je bil najbrž eden onih polblaznih puščavnikov iz srednjega veka, ki so nadaljevali poklic starejših ascetikov in še sta-rejših prerokov. Fletcher jih opisuje kot "gotove samotarje, ki so hodili okrog nagi, izvzemši kosa cape čez trebuh, z dolgimi lasmi, padajočimi po ra-mah in mnogi so imeli okrog vratu železni obroč z verigo... Ljudje so jih radi imeli zaradi tega, ker so odprto govorili o napakah velikih mož, o katerih se ni nihče drugi drznil govoriti. Toda zgodilo se je dostikrat, da so na skrivnem plačali s svojim življe-njem za grobo svobodo govora, katero so si vzeli na-pram vladarjem; to se je pripetilo enemu ali dvema samotarjema v poznejših carjevih časih, ker sta se osmelila govoriti proti vladi..."

Nekje pod temnimi galerijami v notranjosti cerkve, dekorirane z arabeskami, leže kosti tega svet-nika in poleg njega je pokopan neki drugi "skrom-než" z imenom Ivan s svojim železnim ovrtnikom in verigo. Rusija je bila že od nekdaj udarjena z verskimi norci in še danes se jih ne manjka. Nekoč so bili "staroverci", katerih je kronist naštel sedem milijonov; razen teh so bili "nemei", katerih pobož-nost se je dičila s tem, da niso nikdar spregovorili besede; "blaženi odrešeniki" so vse svoje življenje gledali v podobo Jezusa. Dalje so bili "sobutniki" ali adventisti, "skopci", ki so verjeli, da Kristus še živi, toda brez spola, in zato so se vsi moški te sekte katirali, "duhoborci" itd. Najogabnejša prikazen med vsemi temi verskimi norci je pa bila organiza-cija bičarjev, ki se je imenovala po rusko "Hlistov-ščina". Zgodovinar Haxthausen opisuje "verske ce-remonije" teh ljudi takole:

"Možje in žene se zbero na en dan v letu v po-slopju, ki je okroglo in prazno, le klopi so postavlje-ne krogokrog ob stenah. Čim zaide solnce, prično moški in ženske tuliti, plesati in skakati po podu. To se ponavlja do polnoči. Tedaj moški popadajo iz-mučeni na klopi, ženske pa na tla zraven klopi. Luči ugasnejo in potem se začno strašne orgije. Temu pravijo "mešan greh". Moj tajnik v Moskvi, ki je imel priliko, seznaniti se s člani te sekte, je opisal "hliste" kot zelo krute in npravno propadle ljudi. Med drugim piše, da se zbero "skopci" in "hlisti" na velikonočni večer k svečanostim, ki so posvečene materi božji. Središče svečanosti je petnajstletna devica, katero pridobe z zapeljivimi obljubami. Dek-licio zvežejo in polože v škaf gorke vode, nato pride stara žena in ji odreže levi sasek ter ustavi kri v ču-

dovito hitrem času. Med operacijo drži deklica v rokah mistično podobo svetega duha, tako da je ko hipnotizirana in ne čuti bolečine. Odrezan sasek je razrezan na drobne koščke, ki se razdele med navzo-če vernike, kateri pojedjo te koščke. Deklicio v škafu potem postavijo na oltar, ki stoji sredi svetišča, in divje plešejo okoli nje. Skakanje in tuljenje postaj-a vedno besnejše in končno ugasnejo luči in verniki prično z gori omenjenimi orgijami. Moj tajnik je poznal več takih deklic, ki so se dale nakaziti in ki so potem po mnjenju "hlistov" žive svetnice. V dvajsetem letu izgledajo kakor petdesetletne starke in navadno umrjejo, preden dožive trideseto leto. Kolikor je znano mojemu tajniku, se je samo ena omožila in imela je dva otroka."

Peter Veliki je dal zapreti in mučiti več "sle-parjev, ki so hodili naokrog nagi in izganjali hudiča s knuto". To je menda delal tudi sveti Vasilij — toda nič ne de. Ako je stari svetnik res zagrozil s prstom okrvavljenemu carju in mu povedal, "kar mu je šlo", tedaj mu lahko odpustimo vse druge slabosti.

Nenavadna cerkev, v kateri počivajo Vasilijeve kosti, je skoraj nepopisna. Nemogoče je opisati to groteskno stavbo. Konfuzija stolpov, kupol, oglov in barv! Devet kupol in vsaka je druge barve in druge oblike: ena je gladka, druga rebrasta in tretja grebenčasta. Vse kupole se razlikujejo in tudi kosi opeke, iz katere so zgrajene, so različni. Stolpi imajo štiri, šest in osem oglov. Vsa stavba je osmerokotna. Na stolpih se blišče pozlačeni polumeseči, na njih pa križi z dvema prečnicama in spodnja spodnja prečnica kriza je nagnita. Ruski križ s poševno prečnico poleg ravne menda izvira iz vere v Rusiji, da je bil Jezus šepav, ker je imel eno nogo krajšo. (Moskva je bila dvesto let pod vladjo Tatarjev, ki so odstranili križe in postavili polumesec na cerkve. Ko je veliki knez Ivan Vasiljevič pognal Tatarje iz Moskve, je pustil polumesec in postavil na nje križ kot znamenje zmage. Od tistega časa je ostalo v Rusiji znamenje križa na polumeseču.)

O cerkvi sv. Vasilija žive razne pripovedke, ka-kor o vsaki drugi znameniti stavbi na svetu. Ena se glasi, da je car Ivan Grozni poklical predse arhitek-ta, kateri je zgradil cerkev, in ga vprašal, če je še kje na svetu takšna cerkev. Mojster je odgovoril, da je ni. Nato je car vprašal: "Ali more kdo sezi-dati takšno cerkev?" Arhitekt je odgovoril: "Nihče drugi kakor edino jaz." Ivan je ukazal iztakniti oči arhitektu, da več ne bo mogel sezidati druge cerkve, ki bi se merila z njegovo v Moskvi. Zidarski mojster je moral oslepeti, ne zato, ker je zgradil hi-šo božjo, marveč zato, da bi bil mogel car Ivan v svojem napuhu reči, da ni na svetu druge cerkve, ki bi se kosala z njegovo — dasi ta cerkev ni dru-gega ko velikanski kup korenja in čebule.

Toda gornja pripovedka je laž, kakor je mnogo drugih. Cerkev je zgradilo stopetdeset nemških zi-darjev in umetnikov, katere je pozval Ivan Grozni v Rusijo in jim sam izdelal svoj tatarski načrt stavbe. Nemci so delali petdeset let in pustili za seboj spo-

menik groteskne in barbarske umetnosti, katera utruja možgane ljudi, kakršen sem jaz, ki bi bil skoraj podlegel intelektualnemu delirium-tremensu vsled pijanosti zaradi študiranja iste. Kakor pripoveduje zgodovina, je car Ivan hotel imeti osem cerkva na Rdečem trgu. Res so postavili sedem lesenih in eno iz kamna. Ivanu se pa niso dopadle in njegovi umetniki so prišli potem na misel, da sezidajo še eno cerkev, h kateri "prilepijo" drugih osem. To se je potem zgodilo. Cerkev sv. Vasilija je torej devetero cerkev v eni sami. Ko je bil Napoleon v Moskvi in se je pripravil na topniško obstreljevanje, je ukazal podreti "mošejo", kakor je on imenoval to cerkev, ker je bila na poti ognju njegovih topov. K sreči so prišli kozaki ob pravem času in rešili stavbo destrukcije. Ob času mojega bivanja so popravljali stolp na desni strani. Zidarski odri so deloma zakrili stolp in vsled tega si ga nisem mogel dobro ogledati. Vandal Napoleon bi bil pogнал katedralo s smodnikom v zrak — ampak brezverski boljševiki jo skrbno popravljajo in čuvajo, da je ne razglodajo neusmiljeni elementi vremena. Boljševiki smatrajo to stavbo za zgodovinsko vrednost, katero nočejo izgubiti. Ko je zmagala sovjetska revolucija v novembru 1917 v Petrogradu, je prišla novica iz Moskve, da so topniške granate porušile cerkev sv. Vasilija. Lunačarskemu, sedanjemu sovjetskemu komisarju za prosveto, je bilo tako žal, da bi se bil skoraj zjokal, ko je slišal to vest. Ali vest se je kmalu izkazala lažljivo; cerkev ni bila dotaknjena, čeprav so se naokrog nje vršili ljuti boji.

Še ena znamenita stvar je na Rdečem trgu. V senci kremlskega zidovja, pod lipami leži dolga gomila prsti, pokrita z mehkim lipovim listjem. Gomila slave in nesmrtnih spominov! Pod to rušo, ki se grbanči v poletni vročini in udere pod zimskim snegom, spe večno spanje junaki, ki so padli v revoluciji. To je "Bratski grob", najsvetejši kraj v Moskvi. Nad njimi visok kremlski zid, na katerem je vzdana velika plošča, ki priča o njihovih slavnih delih, pod njimi pa fantastična cerkev sv. Vasilija: ali more biti kje bolj romantičen grob revolucionarnih junakov?

John Reed je bil v Moskvi na predvečer velikega pogreba žrtev revolucije. Možje so kopali dva dolga jarka in John jih je opazoval izza kupa sveže prsti. Ob njegovi strani je izpregovoril dijak: "Jutri pokoplje Moskva petsto proletareev v tem velikem grobu. Na tem svetem mestu — najsvetejšem v vsej Rusiji — pokopljemo naše najsvetejše. Tukaj, kjer so rakve carjev, bo spal naš car: ljudstvo..."

Njegova roka je bila v obvezi vsled krogle, ki ga je zadela v boju z buržvazijo. "Vi inozemci" — je nadaljeval — "nas pomilujete, ker smo tako dolgo trpeli srednjeveško monarhijo. Ampak mi smo znali, da car ni edini tiran na svetu. Kapitalizem je hujši tiran od vseh carjev — kapitalizem je še car v vseh drugih deželah."

Bil je vroč poletni dan, ko sem stal ob dolgi gomili v družbi onega, ki je imel to srečo, da je naslikal v živi prozi slavna dela onih, ki tu počivajo. Oba

sva snela klobuke in molčala v svečanem momentu. John Reed je bil vesel, jaz sem bil žalosten. John je bil velik in močan, zdrav in rožnatih lic; jaz sem bil bolan, bled in godrnjav.

O življenje, polno si skrivnosti! V tistem trikrat posvečenem kotu, v gomili proletarskih junakov pod kremlskim zidovjem v Moskvi danes spi John Reed nesnivno spanje... Neverjetno, toda žal resnično!

(V eni prihodnjih številčk Proletareca prinesemo Clarkejev zanimiv spis o moskovskem Kremlo. — Op. ur.)

Ali je odprta delavnica res ameriška?

J. E. Cohen.

Ali so odprte ali neorganizirane delavnice res ameriške? Gospodarji pravijo da so. Njihove družbe in kombinacije si prizadevajo, da napravijo vse tovarne in delavnice neunijske. In trgovske zbornice so pripravljene pomagati gospodarjem z žaklji denarja, da se moč unij uniči. Ali trditev gospodarjev, da je odprta delavnica ameriška, ne dokazuje ničesar. Mi imamo o ljudeh, ki so se nazivali v vojni in izza vojne 100 odstotne Amerikance, izkušnje. Čim bolj so izkoriščali vlado in javnost, timveč so na račun naroda profitirali; čimvečjo zastavo so razvili in jo nosili, tem bolj so vpili, kakšni velikanski patriotje da so, in pri tem so izkoriščali ljudstvo.

Če so torej gospodarji tovarn in delavnic proti unijam, pa za odprto delavnico, to še ne pomeni, da je unijska delavnica protiameriška stvar, ampak le pomeni, da so gospodarji proti unijskim delavnicam.

Kaj pomeni strokovna organizacija delavcev? To ni težko razložiti. Delavska unija je prostovoljna organizacija ljudi, ki delajo v eni stroki in se organizirajo za skupne interese. Leti plačajo svoje prispevke, vodijo svoje seje, sprejemajo pravila in ustave in druge predloge, ki so namenjeni za upravljanje unije. Izvolijo uradnike in določijo vsa stališča, ki jih imajo zavzeti v boju za izboljševanje svojih razmer. Delavska strokovna organizacija je najdemokratičnejša ustanova, ki si jo moremo misliti. In še več, vsaka strokovna organizacija delavcev si stavi v nalogo, da informira javnost o svojem stališču in o svojih ciljih. Namen unijskega gibanja je, da se organizirajo vsi, ki delajo, da se prežive — in teh je velikanska večina. Kajti delavci morajo biti organizirani, če hočejo, da uspešno branijo svoje interese, ki so ogroženi potom velekapitalističnih kombinacij.

Prav tukaj pa vidimo med organizacijo delavcev in kombinacijami raznih tovarnarjev, kakor trgovskimi zbornicami, velikanske temeljne razlike.

Organizacija gospodarjev, pa tudi če je organizirana 400 odstotno, to je popolnoma, je pri tem vdeležene le majhen del ameriške javnosti, med tem ko pomeni 100 odstotna organizacija delavske unije velikansko večino ameriškega ljudstva. Iz tega sledi, da organizacija gospodarjev, pa naj se kliče kakorkoli, ne govori nikdar za ljudske interese, in zato ne more biti ameriška. Strokovna organizacija govori za velikansko množino ameriškega ljudstva — produktivnih slojev — in je za to v vsakem smislu ameriška.

Direktni cilj delavske unije je izvojevanje priznanja unioniziranja tovarn in delavnic sploh, to je, da se sklene z gospodarji dogovor, ki določa odnose med delavci in podjetjem. Unije trdijo, da je ta cilj pravičen in s pravim amerikanizmom popolnoma v soglasju.

Poglejmo, če je to resnica.

Kaj mislimo navadno pod besedo ameriško? — Pri tem mislimo na osebo, ki je bila v Ameriki rojena ali naturalizirana in si prizadeva povzdigniti ameriške

ustanove in načela. Taka oseba je državljan, član svojega okrožja in ima vse pravice in dolžnosti ameriškega državljanstva. Če sprejema lokalne ali splošne udobnosti, mora ob enem prevzeti tudi družabne odgovornosti — plačati mora davke in se mora ravnati kakor zahteva ameriška ustava.

Kar velja za državo v kateri živimo, to velja v ožjem smislu besede za delavsko unijo, to je, da mora vsak, ki dela v unionizirani delavnici, kjer so bile delovne razmere izboljšane vsled prizadevanja unije, postati član dotične unije, plačati svoje prispevke in prevzeti del soodgovornosti, ki jo ima unijsko gibanje. Če je tak član deležen blagostanja in udobnosti, ki mu jih izposluje unija, tedaj je njegova dolžnost, da postane član unije. To je razumljivo.

Neunijski delavec je industrialni nedržavljan.

In kaj je glavni namen unije? Tole: Da se doseže čimvečji del udobnosti in zadovoljstva, boljše plačo in boljše delovne razmere pri delu, več spoštovanja do tistih, ki delajo, krajše delovne ure in podaljšanje življenja vseh tistih, ki delajo — za velikansko večino ameriškega ljudstva. Ali ni to popolnoma v soglasju z idejami, radi katerih je bila ustanovljena ameriška republika, ameriška vlada — "da omogoči ameriške-mu ljudstvu čimvečjo srečo in blagostanje?"

Kako pa naj se splošno blagostanje ameriške-mu narodu, ki je po večini delavski, bolje zagigura kakor potom izposlovanja več produktov tistim, ki producirajo, da se zagotovi delavstvu zdravejšo in krepkejšo generacijo, da se odpravijo iz domov skrb, bolezen, brezposelnost, siromaštvo, zavarovanje proti onemoglosti, da se zagigura možem in ženam kakor tudi njihovim otrokom kolikor mogoče dovolj časa za zabavo, izobrazbo, telovadbo, za umetnost in vseh tistih stvari, ki spadajo k civilizaciji in kar omogočuje, da se povzdiguje narod v resnici k napredku in postaja tako večji in večji po duhu in po dejanjih?

Ali je to mogoče doseči delavcem, ki si v tekmi za delo drug drugemu nasprotujejo, boječ se, da ne dobi delo kdo drugi, ter se na ta način daje gospodarjem dela priliko, da trgajo plače, ki ne zadoščajo niti za življenje? Nikakor ne! Neunijski delavec in odprta delavnica se ne morejo imenovati ameriško! Gospodarske organizacije delavcev — unije — in zaprte delavnice so trdnjava amerikanizma!

Kaj je Amerika dolžna neunijskim možem in ženam, ki so sami za se in se skrivajo po neunijskih tovarnah in delavnicah, ki niso nič drugo kakor raztrgani členi družabne verige in so za vsak odpor reakcije na industrialnem polju impotentni? Kakšna velika načela zastopajo ti ljudje? S kakšnimi plemenitimi in velikimi načeli so ti ljudje prepojili svoje so-ljudi? Kakšne nove nauke podajajo ljudskim množicam?

Nobenihi! Leti so vsak za se, taki, ki jim ni za druženje in tudi ne za pomoč in oduševljenje človeštva.

Toda delavske strokovne organizacije so tiste ustanove, ki izvajajo načela demokracije. Delavske gospodarske organizacije so tiste ustanove, ki so propagirale ameriško idejo, da morajo biti vsi združeni in podrediti voljo posameznika skupini, in da je treba izvajati to načelo praktično v industriji. Strokovne organizacije so tiste ustanove, ki so oživele idejo, da je mogoče koristiti sebi le tedaj, če se išče ta korist za vse druge, ne pa posamezno. Strokovne organizacije so tiste ustanove, ki propagirajo med ameriškim ljudstvom načela politične demokracije z namenom, da se doseže končno industrialna demokracija — in to so gotovo ameriška načela! Strokovne organizacije delavcev so trdnjava ameriške demokracije.

Če je ameriška demokracija v nevarnosti, ta nevarnost gotovo ne prihaja od strani delavskih organizacij, ampak od strani velikanskih kapitalističnih kombinacij, zastopanih po profitarjih, gospodarjih tovarn in delavnic, trgovskih zbornic, ki si prizadevajo, da uničijo demokracijo in se tako zasigurajo za finančno oligarhijo in avtokracijo.

Če naj denarni kralji zatro v tej deželi demokracijo popolnoma, morajo zatreti najprej delavske unije. Prisiliti morajo delo, da se vda najbolj suženjskim razmeram in plačam — to je odprti neunijski delav-

nici. Premagati morajo delavstvo in ga potlačiti na tako stališče, da se bo morala velikanska večina ameriškega naroda podati brezpogojno v politični in industrialni despotizem.

Ali ste pripravljeni na to? Če niste, tedaj vas naj nikar ne zanima, kaj pravijo vaši gospodarji, kaj pravijo industrialni mogotci v svojih z denarjem založenih glasilih, da uduše in zatro vsako svobodo delavskega gibanja v Ameriki.

Ne dajte se prevariti, gibanje za odprto ali neunijsko delavnico je naperjeno proti vam, pa če že spadate v unijo ali pa ne. Prizadevanje velekapitalistov je, da znižajo plače in uvedejo daljše delovne ure in neznosne razmere v delavnici. Proti delavskim unijam pa je naperjeno v prvi vrsti zato, ker so delavske unije trdnjava v obrambo vseh delavcev in njihovih interesov. Če se enkrat zatro, bodo interesi unijskih delavcev tako prizadeti, kakor so prizadeti interesi neunijskih delavcev.

Če še niste član unije, je sedaj čas zato, da se ji takoj pridružite in pomagate na najboljši način vzdržavati standart ameriškega življenja, in standart ameriškega delavstva.

Socialistična stranka Amerike podpira unijsko gibanje delavstva v tem krutem boju kapitalističnega razreda, ki gre za tem, da se uvede odprte ali neunijske delavnice, z vsemi silami, kajti Socialistična stranka je politična roka delavskega gibanja, braniteljica delavskih interesov na političnem polju, kakor brani unija delavske interese v delavnici.

Socialistična stranka stoji na stališču, da morajo imeti čez zadeve vposlovanja delavskih sil v tovarnah, kakor nad ostalimi delavskimi razmerami kjer se dela, kontrolo delavci sami, in da se vodi industrija za splošno korist namesto za nekaj privatnih profitarjev kakor je to danes.

Da se to doseže pa mora delavstvo odstraniti kapitalistične roke, ki jih drži kapitalizem nad vlado potom demokratične in republikanske stranke.

Kakor bi moral vsak delavec spadati k uniji svojega poklica, tako bi moral spadati tudi k Socialistični stranki, ki je politični izraz ameriških delavcev. Toda karkoli si, socialist ali nesocialist, unijec ali neunijec, tu rojen ali ne — tvoja dolžnost kot delavca je, da v tem boju za unijska načela podpiraš delavsko organizacijo in tako pomagaš onemogočiti kapitalističnemu razredu Amerike njegove zatiralne namene, ki, ako se izvrše, zadenejo vse delavsko gibanje v Ameriki.

Kadar prirejate zabave, igre itd., pošljite oglasa tudi Proletarcu. Če podpirate druge liste, zakaj ne bi podpirali tudi Proletarca, glasilo in last delavstva, organiziranega v JSZ.

Nekaj zelo laskavih pohval smo dobili o Proletarcu od njegovih čitateljev v starem kraju. Nekdo piše, da gre vsaka številka Proletarca po vasi od hiše do hiše in želi, če bi mogli pošiljati v njihov kraj več iztisov, ker eden ne zadostuje. Vsled velike razlike v valuti nam on ne more poslati naročnine, mi pa vsled velikih stroškov tudi ne moremo pošiljati list brezplačno. Zelo dobro delo pa store za socialistično propagando in vzgojo tisti rojaki v Ameriki, ki naroče Proletarca za svoje v starem kraju. Koliko stane list za naročnike v inozemstvu, je razvidno na prvi strani Proletarca.

Čas, ko so le tisti kaj veljali, ki so imeli "kaj pod palecem", se bliža koncu. Ura prihaja, ko bo treba kaj drugega, da bo človek kaj veljal.

Tudi kapitalisti bi bili za socializem, če bi si ga smeli razlagati na svoj način.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

Alliquippa, Pa. — Mnogo se govori in piše o napredku. Vse stranke in posamezniki so za "napredek". Kakšen napredek želiš ti? Jaz želim napredek, ki bi pomenil en velik korak naprej v človeški družbi, in ta napredek je socializem. Socializem bo dal človeštvu novih moči, dal mu bo nove življenske sile, kakor jih prinaša prihajajoča pomlad rastlinstvu v naravi. Socializem pomeni pomlad za človeštvo.

Sedanji družabni red je zima za človeštvo. Njegovi zagovorniki pravijo, da pomeni napredek, če se ta red ohrani. Klerikalni agitatorji pripovedujejo, da pomeni napredek, če se ljudstvu še v nadalje utepa nauke zastarele verske vzgoje, če se ga drži v vražah in otopelosti za vsako zdravo misel. Mi vemo, da so ti isti elementi, ki so bili na krmilu, vedno zagovarjali vse obstoječe in preganjali tiste, ki so hoteli nekaj novega, ki so se borili za preobrate in reforme. Vlasto drži so padali, napredek pa je šel naprej po svoji evoliucijski poti. Vrtnarji napredka so pridno trebili plevel in delali stem prostor novih idejam, ki so se razvijale in širile.

Kakor smo prešli skozi vse druge dobe, tako bomo preživeli tudi dobo kapitalizma, ki jo nadomesti socializem. Socializem ne bo prišel sam od sebe; tisočiči so delali zanj pred nami in tisočiči se bore in širijo socialistične nauke danes. Naša armada raste, naša moč se jača in naš čas prihaja — naša pomlad.

Ni lahak ta boj, boj za socializem. Zagovorniki tega, kar obstoji, preganjajo naše sodruge, zatirajo naše časopise in nam delajo vse mogoče ovire pri propagatoričnem delu. So kakor plevel na vrtnarjevi gredi, ki hoče udušiti koristno rastlinstvo. Vse, kar je zdravega, je tukaj zato, da živi in raste. Socializem bo živel in se širil, nekoč pa bo zavladal in tedaj nastopi srečnejša doba za ljudstva vseh narodov.

Kdor hoče socializem, se mora zanj bojevati. Bojevnikov potrebujemo, velike organizirane sile, ki bo kos svoji nalogi. Vsakdo, ki ima količkaj smisla o razredni zavednosti, vsakdo, ki se zaveda krivic, pod katerimi danes trpi delavno ljudstvo, bi moral biti član socialistične organizacije. Slovensko delavstvo ima svoje mesto v Jugoslovanski socialistični zvezi. V nekaterih naselbinah že imamo soc. klube, ki so aktivni v našem boju. Kjer jih še ni, jih ustanovite. Pišite za vsa potrebna pojasnila tajništvu J. S. Z., ki se sedaj nahaja na gl. uradu socialistične stranke na 220 So. Ashland Blvd., Chicago, Ill.

Priporočam, naj se naši sodrugi po naselbinah zavzamejo za nabiranje podpisov na peticiji, v katerih se zahteva izpustitev sodruga Debsa iz ječe. V vseh takih akcijah moramo biti aktivni, kajti le če smo aktivni, vršimo našo dolžnost kot socialisti.

J. Kotar, tajnik kluba 211, JSZ.

Milwaukee, Wis. — Milwaukeeška naselbina se šteje med Slovenci v Ameriki za eno izmed kulturnih in naprednih naselbin, kar pa ne odgovarja resnici. Politično organizirani smo pravzaprav zelo malo ali pa skoraj nič. Mnogo napredno mislečih rojakov je, ki še niso člani kake politične organizacije — to se pravi kakšne delavske — ne pa republikanske ali demokratske organizacije. Dolžnost vsakega delavca je pa vendar v prvi vrsti, da je organiziran politično, kajti to je edino mesto, kjer se lahko pokaže, da je bojevnik za delavske pravice. Danes, ko pokajo skale svetovnega kapitalizma po vsem svetu, ko delavci hite pod rdečo zastavo bratstva, svobode in enakopravnosti, ko vidimo da v eni državi, ki šteje 180 milijonov stanovnikov, vladajo kmetje in delavci, je tudi naša dolžnost, da stopimo vsi do zadnjega moža pod to zastavo. Dolžnost naša je, da se tudi mi priključimo armadi, ki koraka roka v roki boreč se za boljše bodočnost nas in naših otrok, za odstranjenje sedanjega krivičnega kapitalističnega sistema. Ta armada je socialistična stranka. Delavstvo brez svoje politične organizacije je kakor mornar brez vesla ali

krmila. Rojaki — slovenski delavci, pristopajte k socialističnemu klubu, ki zboruje vsak četrti petek ob 8. zvečer v dvorani Ilirija na 310 — 1st ave.

Na seji se vrše predavanja in debate o socializmu. Pristop k seji je prost vsakemu, naj je član ali ne član. Končno naj še omenim, da šteje klub do danes 40 dobrostoječih članov, lahko bi jih pa štel dvakrat do trikrat več. To upamo se zgodi, čim se zanimanje za socializem med nami poveča. Apeliram na aktivne člane, naj grejo na delo za pridobivanje novih članov v klub in da pridobe "Proletarcu" čim več naročnikov. Samo trditi "jaz sem tudi socialist" ne pomeni mnogo. Treba je to tudi pokazati dejanski z delom za organizacijo, ki izvršuje socialistično delo in vodi socialistično propagando. Naprej sodrugi!

Victor Petek.

SPREMEMBA NASLOVA PRI TAJNISTVU J. S. Z.

Tajniški urad Jugosl. socialistično zveze se nahaja od sedaj naprej na glavnem stanu Socialistične stranke 220 South Ashland Boulevard, Chicago, Ill., in ne več na 3639 W. 26th Street.

Tajniki klubov J. S. Z. in tisti, ki imajo s tajništvom opravka, naj naslavljajo vsa pisma takole: *Jugoslav Socialist Federation, 220 So. Ashland Blvd., Chicago, Ill.*

Tajništvo J. S. Z.

Majska izdaja Proletarca

bo letos izšla, ako naši sodrugi in somišljeniki store svojo dolžnost, v najmanj 25,000 izvodih.

Na društva in klube smo poslali pisma, v katerih apeliramo, naj se naroče na primerno število iztisov prvomajske izdaje Proletarca, ki izide v slavnostni obliki.

Izšla bo pravočasno, tako da jo vsi naročniki dobe še pred prvim majem. Razdelite jo na zabavah, shodih, na društvenih sejah itd.

Delujte za širjenje socialističnega tiska! Proslavimo prvi maj s tem, da zaide prvomajska številka Proletarca v stanovanje vsakega delavca, ki govori slovenski ali kak drug jugoslovanski jezik.

Naročila pošljite pravočasno, vsaj do 20. aprila. Cene majske izdaje so sledeče:

Posamezen iztis	\$.15
10 iztisov	1.25
25 iztisov	3.30
50 iztisov	6.00
100 iztisov	11.00
250 iztisov	26.00
500 iztisov	45.00
1000 iztisov	80.00

Čim več bo naročil, večji bo obseg lista. Majska izdaja bo bogato ilustrirana.

Izrežite ta kupon, priložite potrebno svoto in nam pošljite naročilo.

Sodrugi: Pošiljam \$ c za iztisov

MAJSKE IZDAJE PROLETARCA.

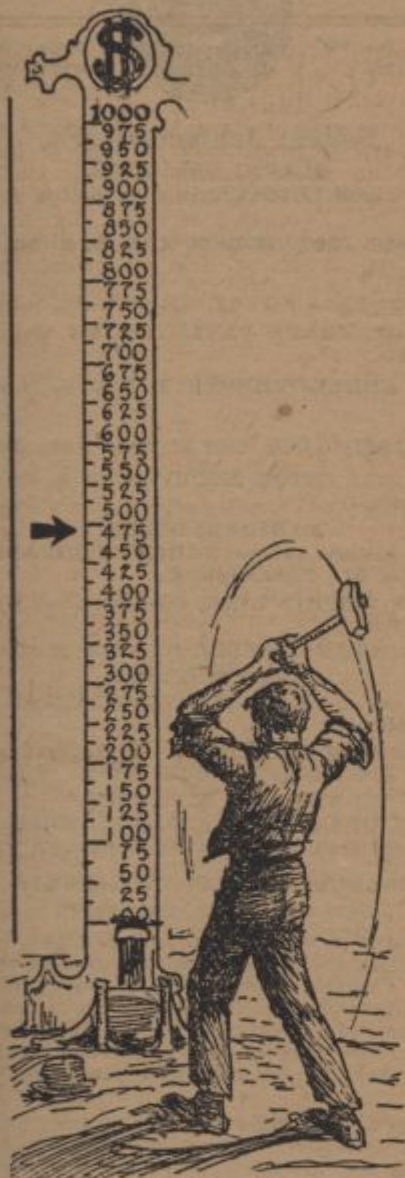
IME

NASLOV

MESTO IN DRŽAVA

Slovenski delavci, oživite klube J. S. Z. v vaših naselbinah. Kjer kluba še nimate ga ustanovite. Za pojasnila pišite tajništvu J. S. Z.

**Prispevki v tiskovni fond
"Proletarca."**



X. ZKAZ.

Whitney-Hostetter, Pa. — Slov. soc. klub št. 178, JSZ., \$4.45; Steve Kopriva, 40c; John Resnik, 55c; po 50c, Vincenc Resnik in Frank Gumbač; po 25c; Jacob Povše, Frank Segula, Paul Klobučar, Joseph Debelak, Frank Dergane, Mihož Tambulaš in Mrs. Caroline Kopriva; (pošiljatelj Steve Kopriva), skupaj \$ 8.15
 Glauce, O. — Slov. soc. klub št. 2, JSZ., \$5; Nace Ziemberger, \$1, skupaj 6.00
 Meadowlands, Pa. — Slov. soc. klub št. 182 JSZ., \$5; po \$1, Tony Premrov, Nick Krašna, John Višič, T. Martinčič, Peter Dolenc, John Bizjak, Jos. Bizjak in Tony Semec; L. Leonasi 50c; skupaj 13.50
 Cleveland, O. — Nabiralna kampanja kluba št. 27, JSZ. — Pola Andr. Černeta; Andrew Černe, \$1.25; Anton Eppich, \$1; po 50c, Vatroslav Gril, Fr. Znidaršič, Frank Svigel; Frank Rayer, 25c; skupaj, \$4.00. — Nabiralna pola Leo. Poliška: John Filipich, \$2; Ciril Kustel, \$2.50; Mike Zabukovec, 50c; Marko Bagar, 25c; — pola Franka Mikše; Leopold Simončič, 50c; po 25c, John Avsec in Fr. Mikrha; (pošiljatelj tajnik kluba št. 27. Leo Poljšak), skupaj 10.25

Conemaugh, Pa. — Društvo Sinovi Slave, štev. 168, SNPJ 5.00
 La Salle, Ill. — Vencel Obid 50
 Dubuque, Iowa. — Andrej Furlan (prispeval za časa konvencije JRZ.) 5.00
 Joliet, Ill. — Joe Kuhar 50
 Lorain, O. — John Brus 1.00
 Chicago, Il. — Nabrano povodom sestanka delegatov SNPJ., ki so ga jim priredila čikaška društva SNPJ 4.25
 Franklin, Kans. — Martin Stefančič 50
 Detroit, Mich. — Agnes Grile, (prispevala za časa konvencije J. R. Z.) 5.00
 Herminie, Pa. — Anton Zornik, (prispeval za časa konvencije JRZ.) 73.88
 Alliquippa, Pa. — Bartol Yerant, (prispeval za časa konvencije JRZ.) 84.12
 Durango, Iowa. — John Gabrenja 50
 Niles, O. — John Kokošin 70
 Skupaj do 19. marca \$ 218.85
 Zadnji izkaz \$1,249.42
 Skupaj \$1,468.27

ARMADA NASIH AGITATORJEV SE VEČA.

Iz Dunlo, Pa., se je priglasil za zastopništvo Proletarca s. Frank Kaučič.

V Buhlu, Minn., je prevzel zastopništvo Max Martz.

Ernest Krusič je prevzel zastopništvo v Nokomis, Ill.

Agitatorjem za Proletarca se je ponovno pridružil sodrug Frank Besjak v Springfieldu.

V Jenny Lindu, Ark. je zastopnik za Proletarca s. Frank Grile.

Mnogo naselbin je še, kjer nimamo stalnih zastopnikov, ki bi nabirali nove naročnike in skrbeli, da tudi stari naročniki točno poravnajo naročnino. Mnogo jih je, ki priznavajo važnost, ki jo ima Proletarec za širjenje socialistične misli med slovenskim delavstvom, ki vedo, da bi bila vsaka socialistična organizacija med nami nemogoča, ako ne bi imeli svojega glasila. Toda agitatorji za list vseeno ne postanejo. Na te apeliramo, naj se pridružijo četi, ki širi glasilo slov. sekcije Jugoslovanske socialistične zveze med jugoslovanskim delavstvom v Zedinjenih državah.—Upravništvo.

TAJNIKOM KLUBOV J. S. Z. V UVAŽEVANJE.

Iz imenika "Proletarčevih" naročnikov je razvidno, da dobivaje skoraj vsi tajniki socialističnih klubov "Proletarca", bodisi da je na list naročen klub sam ali pa je naročnik klubov tajnik. Par klubov je sicer, da tajnik ne dobiva lista, toda to so povečini novejši klubi. Ti pridejo seveda v vrsto, kakor hitro si uredijo svoje zadeve. Na vsak način je potrebno, da dobe klubovi tajniki vsak teden glasilo in ga prečitajo, da vedo natančno o gibanju J. S. Z., odnosno Socialistične stranke. Priporočljivo je, da tajniki klubov važnejše zadeve, ki jih objavlja od časa do časa tajništvo J. S. Z., prečitajo na klubovi seji, in na ta način seznanijo članstvo o vsem, kar ima vezo s skupnim delom. Od kluba, ki še nima na razpolago glasila "Proletarca" je pričakovati, da si ga čimprej naroči in tako omogoči svojemu tajniku in članom kluba zasledovanje socialističnega gibanja.

Tajništvo J. S. Z.

AKO ima kdo na razpolago enodejanko "Bratova osveta", spisana v hrvaščini, naj jo pošlje slov. socialističnemu klubu št. 114 v Detroitu, Mich. Klub jo je pripravljen vrniti, ali pa tudi kupiti. Kdor torej ima to enodejanko, naj jo pošlje na naslov: Anton Jurca, 939 E. Hendrie Ave., Detroit, Mich.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam.—Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrty petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. John Kresse, 396 4th Ave.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 12. marca (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnevem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. Organizator.

IZŠLA JE KNJIŽICA:

"NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV."

Z vprašanji in odgovori v slovenskem in angleškem jeziku, ki jih mora vedeti vsak prosilec pred sodnikom. Cena 40c. Naročila sprejema tajništvo J. S. Z., 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Kdo je lahko socialist? Vsakdo, ki je organiziran v socialistični stranki in se uči socializma iz socialističnega časopisja ter je aktiven v socialistični propagandi.

Iščemo agitatorje za socializem. Ako ste pripravljeni delati za stvar, se priglasite za zastopnika Proletarca in mu pridobivajte novih naročnikov.

V jugoslovanski ustavotvorni skupščini krpucajo ustavo države, ki bo še za nedogleden čas ostala "dedna monarhija". Ko so bile končane volitve, smo izrekli mnenje, da so zmagale stranke, ki bodo skušale ohraniti državi monarhistično formo vlade. Dasiravno so bile opozicionalne stranke močne in so dobile veliko število mandatov, so si edine le v tem, kaj nočejo, zamanj pa iščete med njimi sorodstvo, kadar se gre za vprašanje, kaj hočejo. Vsled te situacije so gospodarji položaja ljudje a la Pasić, ki narekujejo, kakšna bo ustava kraljevine SHS, kakšen bo njen grb itd. Ljudje, ki so prorokovali na podlagi izida volitev v ustavodajno skupščino, da je napredna, republikanska forma državi zagotovljena, so se torej motili. Predno postane Jugoslavija napredna, demokratična država, bo treba še delati med ljudstvom in ga vzgajati. Država je namreč taka, kakršno večina ljudstva zasluži.

Slov. delavska**podporna zveza**

Ustanovljena dne 28. avgusta 1904.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.**GLAVNI URADNIKI:**

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDEJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. Nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. Nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POBOTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERZAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.
2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VEHOVNI ZDEAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

Milwaukee, Wis. — Opozarjam tiste člane društva Bratoljub, št. 64, SDPZ., ki ne žive v tem okrožju, naj prestopijo k najbližnjim društvom naše organizacije. V interesu vsakega člana je, da je v času bolezní ali druge nezgode pod okriljem društva v svojem okraju.

Novila smrt nam je iztrgala iz naše srede brata Martina Gluhčka, člana dr. št. 65, SDPZ. Ker je živel v Ohio, se naše društvo seveda ni moglo udeležiti pogreba. V imenu društva izrekam sorodnikom in prijateljem pokojnega br. Gluhčka naše sožalje.

Redne mesečne seje dr. Bratoljub, št. 64, SDPZ, se vrše vsako drugo nedeljo ob 2. popoldne v Josip Semovi dvorani na 419 Clinton Str. — Udeležite se polnoštevilno prihodnje seje, na kateri se bo med drugim razpravljalo tudi o prihodnji konvenciji SDPZ.

Frank Maroh.

Nekomis, Ill. — Ne bom na dolgo opisoval delavskih razmer, ker tudi pri nas niso boljše kakor drugod. Takajšnja premogovnika obratujeta le po dva dva dni v tednu, torej počitnic imamo dovolj.

Dalje opozarjam članstvo dr. št. 88, naj se polnoštevilnejš. udeležuje sej. Na dnevnemu redu so vedno važne točke, katerim bi moralo članstvo posvetiti nekoliko več pozornosti. (Naznanilo za sejo dne 20. marca smo prepozno prejeli. — Ured.) — Objavljam tudi društveni sklep, ki se glasi, da bo vsakdo, ki se ne udeleži treh zaporednih sej, kaznovan v smislu sklepa društvene seje. Izvzeti so le slučaji, v katerih imajo prizadeti opravičljive vzroke za odsotnost. Najboljše bi bilo, da bi člani prihajali redno k sejam in na sejah plačevali mesečne prispevke. S tem bi prihranili sitnosti meni in sebi. — *John Krainz*, tajnik.

Cleveland, O. — Članstvu dr. Delavec, št. 31, SDPZ., naznanjam, da bom pobiral assesment na seji in pa 20. ter 24. v mesecu na domu med 6. in 8. uro zvečer. — Prvim članstvo prej omenjenega društva, najsi to naznanilo zapomni. — *John Zaletel*, tajnik.

Članom društva Trpin št. 30. SDPZ.

naznanjam, naj se v bodoče v vseh društvenih zadevah obračajo na novo izvoljenega tajnika, katerega naslov je Steve Urh, R. 3. Mulbery, Kans.

Karl Divjak, bivši tajnik.

Razprave h konvenciji S.D.P.Z.

NEKAJ O KONVENCIJI S. D. P. Z.

West Newton, Pa. — Cenjeni bratje in sestre S. D. P. Z.! Zopet se bliža čas naše konvencije, ki se ima vršiti dne 2. maja t. l. v Johnstownu, Pa. Po pravih bi se imela vršiti ta konvencija meseca maja lanskega leta. Toda zakaj se ni vršila lansko leto? Zato, ker je prišel glavni odbor na svoji letni seji do zaključka, da se da članstvu na splošno glasovanje, če naj se konvencija odloži do meseca oktobra 1920, in splošno glasovanje je z veliko večino odobrilo preložitve. Na svoji polletni seji, ki se je vršila meseca julija 1920, je prišla zadeva konvencije zopet v pretres. Razprava se je sukala največ radi velikih stroškov, ki so bili v zvezi s konvencijo, in kako bi se tem stroškom izognili. Pri tem je imel gl. odbor v mislih združevalno konvencijo, ki bi se imela vršiti in ki bi v tem slučaju odpravila potrebo konvencije SDPZ. To je bil namen gl. odbora SDPZ, da se je preložila konvencija dvakrat — to je enkrat je članstvo odglasovalo, da se to stori, to je od meseca maja do oktobra, drugič je pa odložil gl. odbor pod utiskom, da se vrši med tem združevalna konvencija, in da vsled tega konvencija SDPZ odpade, kar bi pomenilo prihranitev izdatkov. Toda nekateri člani niso bili zadovoljni s postopanjem gl. odbora, ker je ravnal previdno in za koristi organizacije. Ali karkoli so nekateri člani mislili in sodili o ravnanju gl. odbora glede prelaganja konvencije, je gl. odbor vendar dokazal, da mu je za združenje, o katerem se je članstvo že preje izreklo z ogromno večino. Gl. odbor SDPZ je mislil da se z združenjem izognemo peti redni konvenciji in s tem v zvezi stroškom.

Na zadnji letni seji gl. odbora, ki se je vršila dne 13. januarja 1921, je poročal brat Prostor, član združevalnega odbora, da je prejel od brata Frank Aleša nasvet, naj skliče SDPZ svojo redno konvencijo, ker je mnenja, da se združitve ne bo mogla izvršiti dokler ne sprejme pennsylvanjska država zakon, ki bo združitve omogočil. Omenja pa, da je pričakovati, da bo ta zakon sprejet pri prihodnjem zasedanju legislature. Tako ga je obvestil njegov odvetnik. Brat Novak je prečital tudi list, ki je došel menda iz Eveletha, Minnesote, v katerem se omenja, da je neki John Smrke pisal na pennsylvanski Insurance Department in se pritožil radi prelaganja redne konvencije ter zahteval, naj ta department prisili gl. odbor SDPZ, da skliče konvencijo, ker je bila prelagana nepostavno in samovoljno po gl. odboru SDPZ, katerega termin poteče 1. januarja 1921; dalje da trdijo gl. odborniki, da je konvencija nepotrebna, in da hoče odbor združiti SDPZ z neko drugo illinojsko organizacijo, ter da je on kot član, kakor tudi ostali člani brez moči, ker gl. odbor zametuje njihove proteste, vsiljuje članstvu

svojevolske sklepe in da je napram članstvu sploh diktatoričen. Brat Novak je nato prečital list, ki ga je bil pisal kot odgovor na ta list Insurance departmentu, v katerem pojasnjuje, zakaj je bil gl. odbor preložil konvencijo. Ob enem je temu oddelku sporočil, da John Smrke sploh ni član SDPZ. Na to pojasnilo je Insurance department odgovoril da se s pojasnilom popolnoma zadovoljuje in da nima proti preložitvi konvencije ničesar. Pripomnil je pa, da je s posebnim začudenjem čital vest, da John Smrke sploh ni član naše organizacije.

Iz te korespondence je torej razvidno, koliko je preložitve konvencije v protislovju z državnimi zakoni, kar nekateri tako brez pomisleka trdijo in predbacivajo gl. odboru. Iz vsega tega pa je razvidno posebej, koliko hinavščine je pri nekaterih naših članih in ljudeh, ki ne spadajo k naši organizaciji, pa se vendar drznejo vtikati v njene notranje zadeve.

Zelim, da bi se diskuzija o konvenciji nadaljevala, kajti le na ta način nam bo mogoče slišati vse zvonove in sklepati za interese naše organizacije. Nazori in mnenja posameznih članov in društev se bodo na ta način izčistila. Kdor še ni izrazil svojega mnenja, je sedaj čas, da to stori.

Joseph Zorko, predsednik SDPZ.

Conemaugh, Pa. — Na zahtevo raznih društev SDPZ je glavni odbor SDPZ na svoji letni seji sklenil, da se vrši meseca maja t. l. konvencija SDPZ.

Spominjam se, kako so nekateri člani in društva kritizirali, kaj vem kaj vse, da glavni odbor svojevolsko zavlačuje konvencijo, da vodi diktaturo itd.

Pa pogledjmo malo zadevo in se vprašajmo: Ali je glavni odbor storil res kaj napačnega, ako je odlagal konvencijo?

Če vzamemo vpoštev velikanske stroške, ki so zvezani s konvencijo, in kar je še več, če se vzame vpoštev njegovo prizadevanje glede združenja, pač ni težko uganiti, ali je storil z odložitvijo konvencije prav ali ne. Kdorkoli se zavzema za koristi naše organizacije, naše blagajne, bo moral priznati, da je ravnal gl. odbor pravilno.

Glavni odbor je svoje ravnanje pojasnil in utemeljil. On je računil na to, da če se izvrši v kratkem času združenje, bi bili tisočaki za konvencijo prihranjeni. Glavni odbor je odstranil vse ovire, ki so bile nastale, ali sedanjih ne more—in te so država Pennsylvanija, ki nima še takega zakona, potom katerega bi se moglo združenje izvršiti. Država ima zakon, ki omogočuje tako združitve v svoji lastni državi, ne pa za izven države.

Od merodajnih krogov se sicer zagotavlja, da bo tozadevni zakon sprejet v prihodnjem zasedanju legislature.

Koliko je na tem resnice, nam pokaže bližnja bodočnost. Ker se pa že konvencija vrši, naj se vrši kakor da nimamo zaenkrat z združevanjem ničesar opraviti. To se pravi, da ne smemo pozabiti na pomanjkljivost pravil, ni nam pa treba seveda opustiti misel na združenje. Gledati pa moramo, da storimo kar se največ da za porast organizacije, da bo uspevala, kajti le na ta način nam je napredek zagotovljen.

Člani, so, ki pravijo, da ni potreba prevelikih diskuzij, da so pravila dobra itd. (to so tisti, ki imajo v mislih združenje.)

Moje mnenje je pa, da ker se že vrši konvencija, naj se vrši tako, kakor da ne bi ničesar vedeli o združenju, ali pa naj se konvencija sploh opusti. Polovičarstvo ima večsah slabe posledice, o tem sem dobil prepričanje pri svoji drugi organizaciji.

V glasilu "Proletarcu" sem čital z dne 3. marca t. l. razne nasvete od br. delegata št. 30. Tudi jaz se strinjam z nekaterimi nasveti, ki gredo za tem, da bi gl. odbor imenoval izmed delegatov odbor za prereševanje pravil; to ni nič več kot pravilno, ampak pravilno je tudi, da izvoli vsako posamezno društvo odbor z delegatom, ki prerešetajo točko za točko, kajti tudi to bo mnogo pomagalo. Vedno se zgodi, da pride kak delegat prazen na konvencijo, to se pravi, da ne prinese nobenih dodatkov ali sprememb—in kaj slede temu je lahko vsakemu znano; kimal bo in vzdigo-

val roke ter glasoval z "da" in z "ne". Samo za to se pa ne vrše konvencije.

Odbor za pritožbe je po mojem mnenju v času konvencije potreben, in zato sem mnenja, da je bolje, da ga izvoli konvencija sama, kajti mnogo pritožb pride od časa zadnje konvencije, radi katerih mora dobiti odbor potrebna pojasnila od delegata, ki je na konvenciji.

Če bi bil gl. odbor imenoval sam odbor za pritožbe, bi se znalo zgoditi še to, da bi ga ena ali druga stranka proglasila pristranskim.

Zelal bi, da se še kdo oglasi, zlasti tisti, ki radi kritizirajo. Za danes naj to zadostuje. Morda se še kaj oglasim. Upam da bo časa za to še dovolj, kajti delo nas ne bo oviralo. — Av. Samec, delegat št. 1.

Skidmore, Kans. — Namenil sem se spregovoriti nekaj besed h konvenciji SDPZ.

Kakor je članstvu SDPZ znano, se vrši konvencija SDPZ meseca maja t. l. Glavni odbor je odkladal konvencijo z namenom, da se izogne velikim stroškom če bi se v gotovem času izvršila združitve. Kar se mene tiče, se s preložitvijo konvencije popolnoma strinjam. Priporočal bi, naj se prestavi še ta, ki se ima vršiti v mesecu maju do jeseni, in sicer do meseca oktobra ali novembra. Med tem časom naj se pa gl. odbor SDPZ pobriga, da izvrši z gl. odborniki drugih jednot in zvez korake za združenje. Kakor je razvidno

iz poročila, je SDPZ za združenje popolnoma pripravljena. Upajmo, da pridemo še to leto do združenja!

Nekateri zahtevajo konvencijo v maju. Kakšen dobiček naj ima SDPZ od te konvencije? Po mojem mnenju nobenega! Če se SDPZ združi, dva ali tri mesece po konvenciji, bi to pomenilo nekaj tisočakov proč vrženih, ne da bi imeli od njih kakšne koristi. Bolje je, da se ta denar obrne v druge svrhe, mislim v razrede, ki potrebujejo dopolnil. Priporočal bi, naj pošlje gl. odbor društvam glasovnice, na katerih naj bi bilo naznačeno, kdaj naj se vrši konvencija — to je ali maja ali pa novembra. Na ta način bi članstvo odločilo, ali naj se konvencija, ki je določena za maj prestavi ali ne. — I Zakrajšek.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnike in druge, ki imajo kaka poročila za v list, prosimo, naj nam rokopise pošljejo, če le mogoče, pred vsako soboto, da pride stvar pravočasno v list.

Orel lahko visoko leti; petelin se more le na gnoju postavljati. Za prevzetnost ni treba velikih sposobnosti; tudi s prazno glavo se lahko izraža.

VABILO NA VESELICO,

ki jo priredi društvo

"ZARJA SVOBODE"

ŠT. 11, S. D. P. Z.

DNE 31. MARCA OB 6. ZVEČER
v Slov. izob. domu, v Dunlo, Pa.

Za ples bo svirala domača godba. — V pevskih točkah bo nastopil mešan zbor slov. izobr. dr. "VIHAR."

Občinstvo iz Dunlo in okolice vabimo, da se polnoštevilno udeleži te priredbe. — Članstvo našega društva, ki se te priredbe ne udeleži, prispeva v dr. blagajno svoto, ki jo je določila društvena seja.

Vstopnina za moške in članice 75c; nečlanice so vstopnine proste.

Za dobro postrežbo bo preskrbljeno. —

ODBOR.

Jugoslovanski pogrebnik in balzamovač



Naša tvrdka je opremljena z vsemi potrebnimi, ki pridejo v poštev pri balzamiranju in ureditvi pogrebov.

Za tiste, ki nimajo doma prostora za postavljanje mrtvaških odrov, imamo urejeno posebno kapelo.

Na razpolago kočije in avtomobili ob vsakem času.

JOSIP PAVLAK, lastnik,

1814 So. Throp St. Chicago, Ill.

Telefon Canal 5903.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN,
N. Carolina.

"Tornado (vihar) je pridrvel na naselbino črnec v bližini Oconee, Ga. V soboto je bilo pokopanih trideset žrtev tega viharja, 29 črnec in en belopoltnož. V nedeljo je duhovnik Dan Davis, črnce, ki je s svojo družino komaj ušel smrti, posvetil svojo pridigo tej katastrofi, ki jo je nazval "greh in tornado". Častiti gospod duhovnik je pronašel, da se je pred tem viharjev vršil ples v naselbini črnec, na katerem se krščanska dekleta in fantje niso obnašali tako, kot bi se morali. Pozneje je prišlo celo do pretepa in oddanih je bilo tudi nekaj strelcov. Po tem pa je pridrvel vihar. Častiti gospod Davis ve in

lahko dokaže, da je vladar nebes in zemlje imel svoje oko na tem plesu, da ga je nespodobno obnašanje plesalec užalilo, zato je poslal nanje kazni v podobi tornada. Res je, da je pri tem ubil tudi nekaj ljudi, ki niso bili na plesu in da je pustil pri življenju nekaj tistih, ki so se ga udeležili, toda blagi duhovnik Davis pravi, da je poslana nesreča napravila mnogo dobrega nauka, dovolj, da je opravičil tudi smrt tistih ki niso bili na plesu.

Interesantno pri tem je to, da je še pred par sto leti skoro vsakdo verjel to, kar danes verjame častiti gospod Dan Davis. — A. B."

Najnovejša izpopolnjena ura.

Pazlačena, radijska številnica, pravo švicarsko kolesje, garatirana, in 18 vrednostnih predmetov ZASTONJ!

Ne pošljite denarja.

Ne pošljite denarja.



Malokdaj v življenju se vam nudi prilika, kakor je ta. Poglejte to krasno uro, ki jo lahko dobite za najnižjo mogočo ceno, poleg tega pa še 18 vrednostnih predmetov popolnoma ZASTONJ. Ura je pozlačena, krasno engravirana, ima radijsko kazalo, da vidite številke tudi lahko v temi, velikost števil 16, odprto ospredje, ima 21 kamnov prvega reda s kolesjem najboljšega švicarskega izdelka in je garatirana. Kdor koli želi res dobro uro, bi moral izrabiti to priliko. Te vrste ure so znane po vsi Ameriki in v Evropi kot najboljše. Čemu trošiti denar za drage ure, če lahko dobite uro, ki vas bo ravno tako zadovoljila, za nižjo ceno. Ta ura je vredna veliko več, toda ker smo jih dobili direktno iz tovarne, jih lahko prodajamo po izredno nizki ceni; ker hočemo seznaniti z njimi publiko, smo se odločili, da damo z vsakim naročilom za to uro POPOLNOMA ZASTONJ teh 18 predmetov — VSE SAMO ZA \$15.95. Uro, ki smo jo opisali zgoraj in 18 predmetov, ki jih damo v vsakim naročilom, so sledeči: (1) krasno verižico, (2) kravatno iglo, (3) par zapetnih gumbov, (4) usnjena denarnica, (5) fountain pen, (6) nakitnica za ženske, (7) jermen za brušenje britve, (8) glavnik, (9) zavoj za cigarete, (10) škarje, (11) ovratna igla, (12) brijalni čopič, (13) priprava za čiščenje nohtov, (14) kombinacijsko orodje; (dvanaest orodij v enem, kot rezilo za sekanje ledu, sveder za puljenje zamaškov, priprava za brušenje škarij, rezilo za steklo, priprava za puljenje žebeljev, kladivo, brusilo za nože, priprava za odpiranje kositarnih škatelj in več drugih stvari); (15) britev iz najboljšega jekla, vredna \$3.00, (16) pipa, (17) stroj za striženje las, vreden \$3.00 in (18) kravatna zaponka.

Mi garatiramo, da boste z naročilom popolnoma zadovoljni, ako ne, pa vam povrnemo denar, to je, kadar prejmete uro z drugimi predmeti, jih pregledate, in niste z njimi popolnoma zadovoljni, jih v teku 10 dni vrnete v nepoškodovanem stanju, in dobite vaš denar nazaj. Nobeni pogoji ne morejo biti boljši in mi resno mislimo vsako besedo, tu izrečeno.

Ne dajte se premotiti od imitatorjev naše ponudbe. Oni vam ne bodo dali enakih vrednostnih predmetov. Kar mi damo ZASTONJ je vredno veliko več kot njihovo in vi boste rajše plačali nekaj več, da dobite kar reprezentira vrednost, namesto da bi plačali manj in ne dobili ničesar.

NE POSLJITE DENARJA, nego samo izrežite ta oglas in ga pošljite nam zaeno s svoto 50c za pokritje pošiljalnih stroškov, \$15.95 pa plačate, kadar prejmete naročeno blago. Požurite se in pošljite naročilo takoj, ker bo ta ponudba veljavna le za kratko dobo.

VARIETY SALES COMPANY,

1016 Milwaukee Ave.

Dept. 837 D.

Chicago, ILL.

PRAVA TONIKA

Dobro zdravje in telesna moč je odvisna največ od pravilnega delovanja želodca in jeter. Najnavadnejše bolesi teh dveh prebavnih organov so dyspepsija, neprebavnost, želodčna bol, kolika, žoltenica, žolčavost, zaprtje, zgaga in glavobol.

Znaki, potom katerih se te bolesi navadno spoznajo, so: neprijeten občutek na dnu želodca, slabost v želodcu, vrto-glavost, pokritje jezika z belino, neprijeten vzduh dihlaja, kisli okus, plavajoče lise pred očmi, vznemirjenje po jedi in splošno slabo razpoloženje.

Severov Balzol

preje Severov življenski balzam

popravi te nered. Uredi organe prebavne sistema in obnovi njihove funkcije. kakor je potreba. Premaga splošno slabost. Je idealna tonika in graditelj telesa. Kupite steklenico še danes in boste z njo na dobičku.

Po vseh lekarnah.

Cena 85c.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA



Zopet je prišla spomlad in kra-sni meseci cvetlic se bližajo. Ali vsaka stvar ima dve strani, spomladanske bolezni se bodo tudi vrnila, še posebno želodčne bolezni, revmatizem in druge. Torej je ravno sedaj ugoden čas, da se založite z družinskimi zdravili kot Trinerjevo grenko vino, Triner's Liniment in druga zanesljiva Trinerjeva zdravila. Z vseh strani Združenih držav in Kanade nam pišejo naši odjemalci o dobrotah naših zdravil. Mrs. Anna Wilkosz piše iz East Selkirk, Man., Canada, febr. 13: "Bolehala sem skozi šest let na želodčni nerednosti ampak moram priznati, da Trinerjevo grenko vino me je rešilo te bolezni". Mr. S. J. Malik piše iz South Amboy, N. J.: "Verujte mi, že davnej bi bil v Abrahamovem naročju, ako bi ne imel Trinerjevega grenkega vina." Vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ima taka zdravila za vas. Joseph Triner Company, 1333-45 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

IZ STAREGA KRAJA

smo prejeli za prodajo večje število knjige "Za staro pravdo", ki razpravlja o agrarnem vprašanju v Jugoslaviji. Knjiga je zelo zanimiva. Stane 60c. Prejeli smo tudi knjigo povestne vsebine "Don Correa"; stane 30c.

Ali ste že čitali knjigo "Svetovna vojna in odgovornost socializma" in brošuro "V novo deželo"? Naročnina za obe knjige je 1.10. Svoto pošljete lahko tudi v pošt-nih znamkah.

Prijatelj, če ti je potekla naročnina, ne pozabi jo obnoviti. Ne pozabi, da je borba za eksistenco tega lista mnogo težja, kakor za druge liste. Vedi, da so na delu vse mogoče sile, da se zadnji glasila zavednega organiziranega delavstva. Potrebujemo tvoje pomoči v tvojo korist.

SLOVENC

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI POD-PORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$5, pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim stari-krajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel s starim krajem,

obrnite se na tvrdko

ZAKRAJSEK & CESAREK
70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Naročite knjige "Za staro pravdo" in "Don Correa". Obe pošljemo za 90c.

Slovenec priporočamo
v posečanje

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S. R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja : : : : :

: : : : : Dobra postrežba.

KARL GLASER, imeitelj.